

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 21 czerwca 2017 r.

Sąd Okręgowy w Poznaniu w IV Wydziale Karnym Odwoławczym w składzie:

Przewodniczący SSO Ewa Taberska (spr.)

SSO Hanna Bartkowiak

SSO Piotr Gerke

Protokolant st. prot. sąd. M. K.

po rozpoznaniu w dniu 7 czerwca 2017 r.

sprawy **M. M.**

oskarżonego o czyn z art. 212 § 1 kk z oskarżenia prywatnego

z powodu apelacji wniesionych przez oskarżonego, oskarżyciela prywatnego i jego pełnomocnika

od wyroku Sądu Rejonowego w Pile

z dnia 22 grudnia 2016 r. - sygn. akt II K 913/11

1. Zmienia zaskarżony wyrok w ten sposób, że uchyla orzeczenie zawarte w punkcie II.
2. W pozostałym zakresie zaskarżony wyrok utrzymuje w mocy.
3. Zasądza od Skarbu Państwa na rzecz adw. J. M. kwotę 516,60 złotych brutto z tytułu zwrotu kosztów zastępstwa procesowego z urzędu w postępowaniu odwoławczym.
4. Zwalnia oskarżonego i oskarżyciela prywatnego od opłat za II instancję.

P. G. E. H. B.

UZASADNIENIE

M. M. został oskarżony o to, że w sierpniu 2011 r. przekazał do redakcji (...) pismo w którym zniesławił T. S., tj. o czyn z art. 212 § 1 k.k.

Wyrokiem z dnia 22 grudnia 2016 r. Sąd Rejonowy w Pile (sygn. akt II K 913/11):

- uznając, że M. M. w dniu 18.08.2011 r. wysłał w formie elektronicznej z adresu (...) na adres (...), pismo skierowane do G. C., w którym pomówił T. S. o to, że w 1997 r. T. S. został wyrzucony z pracy w policji oraz o to, że na skutek agresywnego i wulgarnego zachowania T. S. będąca w ciąży U. B., poroniła, co mogło poniżyć T. S. w opinii publicznej tj. przestępstwo z art. 212 § 1 k.k. na podstawie art. 66 § 1 k.k. i art. 67 § 1 k.k., warunkowo umorzył postępowanie karne na okres 1 roku próby,
- na podstawie art. 67 § 3 k.k. w zw. z art. 72 § 1 pkt 2 k.k. orzekł wobec oskarżonego M. M. obowiązek przeproszenia T. S. w formie pisemnej w terminie 1 miesiąca od uprawomocnienia się wyroku,
- na podstawie § 14 ust 2 pkt 3 i ust. 7 oraz § 16 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28.09.2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy

prawnej udzielonej z urzędu zasądził od Skarbu Państwa na rzecz adw. J. M. kwotę 648 zł powiększoną o stawkę podatku od towarów i usług z tytułu zwrotu kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu,

- na podstawie art. 629 k.p.k. w zw. z art. 628 pkt 1 i 2 k.p.k. oraz art. 7 ustawy z dnia 23.06.1973 r. o opłatach w sprawach karnych zasądził od oskarżonego na rzecz Skarbu Państwa kwotę 300 zł z tytułu zryczałtowanych kosztów postępowania od uiszczenia których zwolniono oskarżyciela prywatnego oraz kwotę 797,04 zł z tytułu zwrotu wydatków związanych z ustanowieniem pełnomocnika z urzędu dla oskarżyciela prywatnego i wymierzył mu opłatę w wysokości 60 zł (k. 873).

Powyższy wyrok został zaskarżony przez oskarżonego, oskarżyciela prywatnego i jego pełnomocnika. Oskarżony nie złożył wniosku o sporządzenie uzasadnienia wyroku Sądu II instancji.

Oskarżyciel prywatny T. S. zaskarżył wyrok w części dotyczącej warunkowego umorzenia postępowania i wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i wymierzenie oskarżonemu kary 1 roku pozbawienia wolności, przeproszenia pokrzywdzonego na łamach Tygodnika P. oraz wymierzenia nawiązki w kwocie 70 000 złotych na rzecz D. C. (k. 901 - 908).

Pełnomocnika oskarżyciela prywatnego zaskrzył wyrok w części, zarzucając rozstrzygnięciu obrazę prawa materialnego, tj. art. 66 k.k., polegającą na bezpodstawnym przyjęciu, iż w przypadku oskarżonego M. M. zachodzą wszystkie przesłanki do zastosowania warunkowego umorzenia postępowania.

Pełnomocnik oskarżyciela prywatnego na rozprawie apelacyjnej wniósł o uchylenie wyroku Sądu Rejonowego w Pile i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji, jak również o zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu odwoławczym (k. 896 – 899, k. 977).

W odpowiedzi na apelację oskarżyciela prywatnego, obrońca oskarżonego wniósł o nieuwzględnienie apelacji i zasądzenie od oskarżyciela prywatnego na rzecz oskarżonego kosztów obrony przed Sądem II instancji oraz obciążenie oskarżyciela prywatnego kosztami postępowania przed Sądem II instancji (k. 949 - 951).

Sąd Okręgowy zważył co następuje:

Apelacja oskarżyciela prywatnego i jego pełnomocnika okazała się konieczna w celu przeprowadzenia kontroli instancyjnej zaskarżonego orzeczenia.

Na wstępie należy podnieść, że skarżący nie kwestionowali poczynionych przez Sąd Rejonowy ustaleń faktycznych co do zarzucanego oskarżonemu czynu, ani zastosowanej kwalifikacji prawnej tego czynu.

Ponieważ Sąd Okręgowy nie dostrzegł podstaw do ingerencji w powyższym zakresie w zaskarżony wyrok (brak przesłanek z art. 439 k.p.k. i art. 440 k.p.k.), dlatego też rozważania swoje ograniczył tylko do sformułowanego we wniesionej apelacji zarzutu, to jest do błędu w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia.

W pierwszej kolejności Sąd Okręgowy podnosi, iż błędnie jest sformułowany zarzut podniesiony w apelacji pełnomocnika oskarżyciela prywatnego. Podniesienie zarzutu obrazę prawa materialnego byłoby dopuszczalne, gdyby skarżący wykazał, że przy ocenie stopnia społecznej szkodliwości czynu pominięto okoliczności (lub okoliczność) wymienione w art. 115 § 2 k.k. lub wzięto pod uwagę okoliczności (lub okoliczność) niewymienione w tym przepisie. Utrzymywanie, że poszczególnym okolicznościom określonym w art. 115 § 2 k.k. przydano zbyt dużą lub zbyt małą rangę, mieści się w ramach zarzutu błędu w ustaleniach faktycznych (tak: postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 23 maja 2007 r., II KK 28/07, LEX nr 280699).

Zgodzić należy się z obrońcą oskarżonego, iż zakaz badania aspektów wyrokowania spoza zakresu zaskarżenia i faktów spoza tego zakresu na niekorzyść oskarżonego jest gwarancją niepogarszania sytuacji procesowej oskarżonego, jeśli nie zostaną spełnione odpowiednie wymogi, a to zaskarżenie ich (art. z art. 434 § 1 k.p.k.) (tak: wyrok Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 25 lutego 2004 r., II AKa 359/03, KZS 2004 nr 3, poz. 27, str. 17, KZS 2003 nr 3,

poz. 24, str. 15, Legalis numer 69891). Przepis art. 434 § 1 k.p.k. wskazuje granice zaskarżenia na niekorzyść przez oskarżyciela publicznego i pełnomocnika, wprowadzając, oprócz kryteriów zakresu i kierunku zaskarżenia, trzeci wyznacznik granic zaskarżenia, tj. stwierdzenie uchybienia podniesionego w środku odwoławczym lub podlegającego uwzględnieniu z urzędu. Oznacza to więc, że Sąd odwoławczy przy orzekaniu na niekorzyść z powodu apelacji oskarżyciela publicznego lub pełnomocnika, ograniczony jest także treścią zarzutu zawartego w środku odwoławczym (tak: wyrok Sądu Najwyższego z dnia 12 lutego 2010 r., IV KK 433/09, Legalis numer 349022).

W przedmiotowej sprawie oskarżyciel prywatny w apelacji własnej zarzucił rozstrzygnięciu niezasadne zastosowanie wobec oskarżonego M. M. instytucji warunkowego umorzenia postępowania. Dlatego też z uwagi na tożsamość zarzutów podniesionych w apelacji oskarżyciela prywatnego i jego pełnomocnika, Sąd Okręgowy, niezależnie od błędnie sformułowanego zarzutu w apelacji pełnomocnika oskarżyciela prywatnego, rozpoznał obydwie apelacji w granicach zarzutu błędu w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia.

Zgodnie z art. 66 § 1 i 2 k.k. sąd może warunkowo umorzyć postępowanie karne, jeżeli wina i społeczna szkodliwość czynu nie są znaczne, okoliczności jego popełnienia nie budzą wątpliwości, a postawa sprawcy nie karana za przestępstwo umyślne, jego właściwości i warunki osobiste oraz dotychczasowy sposób życia uzasadniają przypuszczenie, że pomimo umorzenia postępowania będzie przestrzegał porządku prawnego, w szczególności nie popełni przestępstwa. Warunkowego umorzenia nie stosuje się do sprawcy przestępstwa zagrożonego karą przekraczającą 5 lata pozbawienia wolności. Instytucja warunkowego umorzenia powinna, zgodnie z założeniami ustawodawcy, przyczynić się w większym stopniu do likwidacji konfliktu wywołanego przestępstwem i znajdować szersze zastosowanie tam, gdzie nie ma potrzeby, ze względu na cele kary, jej wymierzania, a nawet kontynuowania postępowania karnego i doprowadzania do wyroku skazującego

Sąd II instancji nie podziela poglądu skarżących, iż materiał dowodowy zgromadzony w sprawie wskazuje, iż wina oskarżonego oraz stopień społecznej szkodliwości zarzucanego mu czynu są znaczne, a tym samym brak było warunków do zastosowania instytucji określonej w art. 66 k.k.

W ocenie Sądu Okręgowego w niniejszej sprawie brak jest wątpliwości co do popełniania przez oskarżonego M. M. czynu zabronionego. Podkreślić przy tym należy, iż warunkiem zastosowania instytucji warunkowego umorzenia postępowania nie jest przyznanie się do winy oskarżonego. Jedną z przesłanek warunkowego umorzenia postępowania karnego - zgodnie z art. 66 § 1 k.k. - jest wymóg, aby okoliczności popełnienia czynu nie budziły wątpliwości. Nie może być zatem wątpliwości ani co do tego, że oskarżony wypełnił wszystkie znamiona zarzucanego mu czynu wymienione w konkretnym przepisie, zawierającym opis danego przestępstwa, jak i że spełnione zostały warunki odpowiedzialności konieczne do uznania kogoś za sprawcę przestępstwa ujęte w części ogólnej Kodeksu karnego.

W realiach konkretnej sprawy, stojąc na gruncie zgromadzonego materiału dowodowego, Sąd Okręgowy, podobnie jak Sąd Rejonowy, nie miał wątpliwości, iż oskarżony M. M. swoim zachowaniem wyczerpał znamiona czynu z art. 212 § 1 k.k., bowiem w dniu 18 sierpnia 2011 r. wysłał w formie elektronicznej z adresu (...) na adres (...), pismo skierowane do G. C., w którym pomówił T. S. o to, że w 1997 roku T. S. został wyrzucony z pracy w policji oraz o to, że na skutek agresywnego i wulgarnego zachowania T. S. będąca w ciąży U. B., poroniła, co mogło poniżyć T. S. w opinii publicznej.

Sąd Odwoławczy podzielił stanowisko Sądu Rejonowego, że wina oskarżonego oraz stopień społecznej szkodliwości zarzucanego mu czynu nie są znaczne, a dotychczasowy sposób życia M. M., jego uprzednia niekaralność, prowadzenie ustabilizowanego trybu życia, przestrzeganie jak dotąd porządku prawnego uzasadnia przypuszczenie, że pomimo nie wymierzenia oskarżonemu kary i umorzenia postępowania karnego w stosunku do tego oskarżonego, będzie on przestrzegał porządku prawnego, zaś w szczególności nie dopuści się popełnienia nowego przestępstwa. W ocenie Sądu Okręgowego popełnienie przez oskarżonego zarzucanego mu czynu miało charakter epizodyczny, na co wskazują właściwości i warunki osobiste oskarżonego, jak również jego dotychczasowy sposób życia. Okoliczność, iż oskarżony jest stroną w różnorodnych postępowaniach sądowych wymienionych w apelacjach przez oboje skarżących, głównie o charakterze cywilnym, nie może stać na przeszkodzie do zastosowania instytucji warunkowego umorzenia postępowania. Jak wskazał Sąd I instancji, oskarżony i oskarżyciel prywatny są głęboko ze sobą skonfliktowani,

składają różnego rodzaju doniesienia, informują organy ścigania o możliwości popełnienia przez drugą stronę określonych przestępstw czy też zawiadamiając inne instytucje o swoich podejrzeniach dotyczących wszelakich naruszeń obowiązującego porządku prawnego. Podkreśli należy, iż każdy ma prawo wystąpić na drogę sądową w przypadku uznania, że doszło do naruszenia jego praw bądź też zawiadomić organy ścigania o możliwości popełnienia przestępstwa przez inną osobę. Oskarżony M. M. nie był dotychczas karany, a więc spełniona została przesłanka uprzedniej niekaralności za przestępstwa umyślne. Nadto oskarżony obecnie jest aplikantem adwokackim i posiada pozytywne opinie swoich patronów.

Sąd Odwoławczy stoi na stanowisku, że w uzasadnionych przypadkach, można osiągnąć cel postępowania karnego i nauczyć sprawcę poszanowania i respektowania ustalonego porządku prawnego pomimo braku ukarania sprawcy zwłaszcza w sytuacjach, gdy już samo postępowanie karne prowadzone w stosunku do sprawcy, było dla niego dostateczną karą.

Zdaniem Sądu Odwoławczego, wyznaczony przez Sąd Rejonowy okres próby w wymiarze 1 roku będzie czasem odpowiednim dla uznania, że oskarżony pomimo umorzenia wobec niego postępowania karnego, będzie przestrzegał porządku prawnego, a zwłaszcza, że nie dopuści się ponownie jego naruszenia.

Sąd Okręgowy zmienił zaskarżony wyrok jedynie w ten sposób, że uchylił orzeczenie zawarte w punkcie II tj. obowiązek przeproszenia T. S. przez oskarżonego M. M. w formie pisemnej w terminie 1 miesiąca od uprawomocnienia się wyroku. W ocenie Sądu Odwoławczego zachowanie to miałyby sens tylko wtedy, gdyby było spontaniczne, a przede wszystkim szczere. Tymczasem z uwagi na silne, wieloletnie skonfliktowanie stron istnieje duże prawdopodobieństwo, że akt ten, wymuszony przez prawo karne, mógłby nie dać żadnej satysfakcji pokrzywdzonemu i wówczas nie spełniłby zakładanych funkcji. Przy przeproszeniu chodzi bowiem o danie pokrzywdzonemu wyłącznie satysfakcji moralnej, a tego w przedmiotowej sprawie nie można być pewnym.

W pozostałym zakresie, nie znajdując podstaw do dalszej ingerencji w zaskarżone orzeczenie, Sąd Odwoławczy wyrok Sądu I instancji utrzymał w mocy.

Na podstawie § 2, § 17 ust. 2 pkt 4 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu (Dz. U. 2016 r., poz. 1714) Sąd Okręgowy zasądził od Skarbu Państwa na rzecz adw. J. M. kwotę 516,60 złotych brutto z tytułu zwrotu nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu w postępowaniu odwoławczym.

Kształtując natomiast swe orzeczenie o kosztach, Sąd Okręgowy na podstawie art. 633 k.p.k. w zw. z art. 634 k.p.k., kierując się względami słuszności, zwolnił oskarżonego i oskarżyciela prywatnego od obowiązku zapłaty Skarbowi Państwa kosztów procesu za postępowanie odwoławcze i nie wymierzył im opłaty sądowej za II instancję.

P. G. E. H. B.